

Fattigmansterapi, folkteologi eller finkultur?

»Var finns arenan för existentiellt sökande nu?«

Livsaskådningsvetaren Peder Thalén beskrev nyligen (*Svenska Dagbladet* 21/1/2013) hur författarna övertog prästernas roll i Sverige i mitten av 1950-talet. När ateismen blev stark genom filosofer som Ingmar Hedenius drog sig kyrkan tillbaka och prästernas anspråk på att tala sanningar om Gud och livet sänktes. Istället öppnades en ny arena för existentiellt sökande inom skönlitteraturen. Existentiellt utmanande och sökande författare som Lars Gyllensten blev tongivande i det existentiella samtalet.

Men hur är det idag, i deckarförfattarnas svenska guldålder? Var finns arenan för existentiellt sökande nu? Hur bearbetar vi vår rädsla för undergång och fall idag? Var får vi näring för våra drömmar om frälsare, om kärlek och idealsamhällen idag?

Thalén avslutar sin artikel: ”Men när inte heller författarnas Gud visar sig hålla måttet, inte kan erbjuda en tillräckligt livsnära Gud eller förmår spränga de kulturella ramarna, står vi inför ett nytt uppbrott. Frågan blir då i vilken utsträckning det redan ägt rum. Och vad som är nästa anhalt.”

Mycket tyder på att filmen tidigt axlade denna uppgift för det existentiella och andliga sökandet, både i vårt eget lands filmhistoria och internationellt. Kyrkan är sällan först med det senaste, för sent skall syndaren vakna, men förr eller senare vaknar hon och det är nu redan cirka tio år sedan Svenska kyrkan för första gången delade ut sitt filmpris på Göteborgs filmfestival. Samtidigt växer den teologiska forskningen kring film stadigt. Dessutom är film-konfirmation, filmvisningar och mindre filmfestivaler numer vanliga företeelser i många församlingar runt om i vårt land. Det har blivit naturligt för oss att samlas runt film i kyrkan. Vi talar fortfarande mest om film som en form av historieberättande, men fler och fler får även upp

ögonen för de teologiska dimensionerna i själva filmmediet, liksom i den konstnärliga filmen och dess uttryck. Men filmen behöver alls inte vara svår och smal för att fylla viktiga existentiella funktioner i människors liv, snarare är det ofta precis tvärt om.

Man talar om film som ”fattigmansterapi”, och kanske bör vi även associera film till begrepp som ”folkteologi”? Oavsett vilken ingång vi väljer har vi ännu bara skrapat på ytan i de möjligheter detta medium har att ”spränga de kulturella ramarna” eller kanske att, som Thalén citerar Hedenius, ”riva ett hål i själva verkligheten och få kontakt med en värld av ljus och harmoni”.

I detta nummer av *Svensk Kyrkotidning* samlas texter av filmvetare som på olika sätt hanterar existentiella, teologiska och/eller kyrkliga teman. Det handlar allt från om frälsare och frälsning hos Clint Eastwood, till apokalyptikens hopp och förtyvnan i samtida film, till hur svenska brudpar faller in i könsstereotyper på grund av Hollywoods bröllopsskildringar. Vi får även handfasta råd om hur film kan användas för existentiellt fördjupande samtal, och mycket mer. Varsågod, läs, spara, sprid!

PETRA CARLSSON

